

v minolem letu nismo prav nič napredovati. Mej strankami se ni doseglo nobeno zedinjenje. Nekaterim strankam bi pa bilo najljubše, da se to vprašanje sploh opusti. Njih želja se ni izpolnila. Sedanja vlada je tudi izdelala nekak načrt, a se ž njim prav ne upa na dan, morda se boji, da jo volilna reforma pokoplje, kot je že dve vladi.

Sploh je pa politični položaj sedaj v Avstriji silno nejasen, kakor je še jedva bil kedaj. Vse stranke bodo z nekakim upom, pa tudi z nekakim strahom stopile v novo leto. Vsa politična bodočnost je zakrita v nekako meglo, v kateri se vidijo neke nejasne podobe, ki dajo povod mnogemu ugibanju.

Tudi mi Slovenci od bližnje bodočnosti nič posebnega ne pričakujemo. Govori se, da bode Badeni vladal po načelih Taaffejevih, a zastonj bi pri nas kdo iskal tistega veselja, ki se je kazalo, ko je grof Taaffe bil nastopil vlado. Vidi se, da smo ta čas preživeli mnogo prevar, da nas lepe besede več ne omamijo, in da hočemo dejanj. Želimo, da bi leto, katero nastopimo, za nas bilo ugodneje, nego je bilo minolo, pred vsem pa želimo, da nam novo leto prinese domačo slogo, ki je prvi pogoj vsakemu narodnemu napredku,

Politični pregled.

Dr. Lueger in Slovenci. — „Slovenski Gospodar“ je jako navdušen za dr. Luegerja. Ko so nekateri slovenski listi izrekli neugodno mnenje o tem moži, je „Slov. Gospodar“ navel naslednji dogodek, katerega mi ne dvomimo. Na Zidanem mostu je minolo poletje govoril nek slovenski narodnjak z dr. Luegerjem. Poslednji je zagotavljal, da on ni nasprotnik Slovincem, da bodo krščanski socialisti morali glasovati proti slovenski gimnaziji celjski le zaradi bližajočih se volitev dunajskih. To pa Slovincem ne bode škodovalo, ker jim je tako večina zagotovljena. Ko bi pa dvojezična gimnazija celjska imela priti v nevarnost, bodo pa že krščanski socialisti prihiteli Slovincem na pomoč. Mi imamo pred vsem na to omeniti, da bi krščanskim socialistom ne bilo toli zameriti, da so glasovali proti celjski gimnaziji, vsaj so tudi nekateri levičarji. Pomisliti je pa, da je krščanskosocialna stranka napela vse sile, da bi se zavrgel zaradi celjske dvojezične gimnazije in to jedino zaradi te gimnazije budget v tretjem branji. Za druge točke budgeta so namreč bili krščanski socialisti. To, da so skušali zaradi celjske dvojezične gimnazije vreči ves budget, pač dovolj dokazuje veliko sovraštvo krščanskih socialistov do Slovencev. Nobene lepe besede Luegerjeve stvari nič ne premene. „Deutsches Volksblatt“, ki ima tesno zvezo z Luegerjem, pa te dni naravnost oporeka, da bi Lueger bil s kakim Slovincem govoril. Vodja krščanskih socialistov bi torej sedaj rad utajil svoje besede. Ker se pa nekateri toliko navdušujejo za dr. Luegerja, naj še neko stvar pokličemo jim v spomin. Dunajski „Vaterland“, list, kateremu pač nikdo ne bo očital liberalizma, list, kateri se more ponašati, da njegovo pisavo odobravajo škofje, je pred dvema letoma poročal, da je dr. Lueger rekel na nekem shodu, da na tem ni dosti ležeče, če kdo na Boga veruje ali ne, temveč le vkupe je treba držati proti židom. Čudno se nam zatorej le zdi, da smatrajo Luegerja za dobrega katoličana ljudje, kateri niso mogli Svetcu odpustiti, ker je rekel, da vera ni na dnevnem redu evropske politike. Mari tu ni malo dvojna vera. Če je dr. Lueger zares tako govoril, ne vemo, a spominjamo se tudi ne, da bil „Vaterlandu“ zaradi tega poslal kak popravek. Še nekaj. Te dni so imeli na Dunaji nemški nacionalci shod, na katerem se je bilo močno

zabavljalo proti krščanskim socialistom, ki hočejo pod pretvezo protisemitizma pogladiti pot konkordatu. Reklo se je, da se jim morajo nemški nacionalci hudo upreti. Le eden krščanski socialist je našel pri njih milost, kajti njemu zaupajo, da ne misli delovati za klerikalizem in to je dr. Lueger. Jeden govornikov je tadel, da bode dr. Lueger se pokazal za pravega nemškega nacionalca, ki postane župan dunajski. Nam se tudi tako dozdeva, a prav za prav se je že bil pokazal, ko je bil voljen za župana, kajti naglašal je, da bode gledal, da bodo mogli le nemške narodnosti možje postati učitelji na Dunaji. Sploh se bodo navduševalci za krščanski socializem kmalu prepričali, da je Lueger vse nekaj drugega, nego so pričakovali.

Državni zbor je dovolil začasni budget za prvo četrtletje in v soboto odšel na počitnice. Snide se zopet sredi februarja. V petek je govoril slovenski poslanec dr. Gregorec in vladi razložil slovenske težnje. Posebno je naglašal, da vse vladne obljube za nas nimajo nobene cene, če bode poslušala Nemce in Italijane, kaj vse smatrajo za izzivanje. Če je kje treba železne roke, jo je treba na mesto namestnika v Trstu postaviti zares avstrijskega moža. Slovenci pričakujejo od vlade dejanj, ne pa besed. — Obžalovati je, da državni zbor se še ni lotil domovinskega zakona. Stvar se odlaša, ker levičarjem ne ugaja.

Konservativna in katoliška ljudska stranka. — Mej konservativci in katoliško ljudsko stranko je sedaj hudi boj. Posebno „Vaterland“ pošeno krtači Dipaulija in somišljenike. V tem listu je objavil štajerski poslanec Hagenhofer neko izjavo, da se je Dipauli proti njemu izjavil, da se za dunajske protiliberalce (protisemite) njegova stranka ne bode potegovala, ker se ne strinja z njih bojnimi sredstvi. Novo stranko je samo zaradi tega osnoval, da od „Reichspost“ (glasila krščanskih socialistov) zapeljano mlajšo duhovščino pripelje na pravo pot. S postopanjem „Reichspostinim“ pa ni zadovoljen in misli ustanoviti svoj list. To je Hagenhofer že bil povedal pri posvetovanji štajerskih konservativcev v Gradci, in mu je pritrdil baron Morsey, ki je pristopil Dipaulijevi stranki. Vzlic temu pa skuša Dipauli utajiti svoje besede. Štajerski poslanec Kaltenegger, znan poštenjak, ki je govoril tudi za dvojezično gimnazijo v Celji, pa je stvar pojasnil v državnem zboru. On gospode dobro pozna, ker je z njimi bil v klubu. Povedal je, da je ves razpor napravil baron Morsey, ki je jezen, da ni minister postal. Po tem takem je hrepenenje po posvetni časti uzrok razporu, gospodje torej niso nič boljši, kakor druge stranke. Pomenljivo je pa, da za Dipaulija in Morseya se na vso moč potegujejo nemški nacionalci. Že v državnem zboru so nemškonarodni poslanci jima kazali svoje simpatije, in vsi nemškonarodni listi ju zagovarjajo in s cepcem bijejo po Kalteneggerji. Nemški nacionalci morajo že vedeti, zakaj jim je Dipaulijeva skupina najbolj pri srei.

Plemenitaši v politični službi. — Mladočeški poslanec Formanek je v državnem zboru kritikoval, da se v političnih državnih službah daje prednost plemenitašem. Tako je princ Konrad Hohenlohe v petih letih postal okrajni glavar, Al. grof Trautmannsdorf je 1886. stopil v državno službo in je tudi že okrajni glavar, dočim bodo njegovi tovariši morali še dolgo biti okrajni komisarji. Grof Montecuculi je preskočil 21, Grof F. Thun celo 30 uradnikov, ki so bili pred njim. Zbornica je pritrdjevala govorniku, samo zastopniki plemenitašev so delali malo kisle obraze, ker se kdo upa ugovarjati temu, da se jim povsod daje prednost. Formanek je pa potem naštel šest vladnih svetnikov pri namestništvu v Pragi, ki ne znajo češčine. Škoda, da govorniku niso znane razmere na Primorskem, Koroškem, Štajerskem in Kranjskem. V vseh teh kronovinah so vladni svetniki, ki ne znajo drugega deželnega jezika nego samo blaženo nemščino, redko bi pa katerega staknil, ki bi znal slovenski ali hrvaški.

Oproščeni protisemitje. — Dne 16. t. m. je pred dunajskim deželnim sodiščem bila obravnava proti trem proti-

semitom, ki so bili toženi javnega nasilstva, ker so razpršili nek liberalen shod. Sodišče je vse tri oprostilo.

Češko-nemška sprava. — Mladočehi mislijo v deželnem zboru predložiti popolen načrt zakona za spravo med Nemci in Čehi za vse tri kronovine češke krone. S spravo seveda ne bode sedaj še nič, ker Nemci nočejo slišati o nobeni spravi, ki bi se raztegovala tudi na Šlezijo in Moravsko. Kako so Nemci pravični Čehom, so pokazali te dni. Da bi se ne osnovalo v večinoma slovanski Moraviji češko vseučilišče, se potegujejo za nemško vseučilišče v Brnu, če tudi imajo Nemci v Avstriji že pet vseučilišč, Čehi pa le jedno. Seveda, dokler bodo Nemei mislili, da imajo kako pravico sami gospodovati v Šleziji in Moraviji, tako dolgo na kako spravo niti misliti ni.

Socijalizem se kaže na Ogerskem močnejši nego v Avstriji. To se je pokazalo v veliki občini Oroshazi pri občinskih volitvah. V občinski zastop je voljenih osem socijalistov.

Ogerski Rumuni. — Madjari bi bili radi privabili Rumune, da bi se udeležili razstave ob tisočletnici ogerske države. Vsem rumunskim listom je poslal dotični odbor brezplačne vstopnice in razna poročila o razstavi, da jih priobče. Rumunski listi so pa vse poslane stvari vrnili, ker nočejo o nameravani razstavi ničesa slišati. Rumunsko prebivalstvo se razstave sploh ne udeleži. Ko bi še druge nemadbarske narodnosti posnemale Rumune, bi Madjari bili v zadregi, kajti ne imeli bi dosti razstaviti in svet bi potem ne dobil najboljših pojmov o njih kulturi.

Volitve v Stomfi. — Več učiteljev je volilo v Stomfi pristaše katoliške ljudske stranke. Zaradi tega so jih pa takoj odstavili in pouk na šoli se je prenehal. Tako delajo viteški Madjari.

Nemčija. — Da bi se kje vlada tako semtertja lovila, kaj in kako je storiti in postopati v tej ali oni zadevi, ni pač nikjer kakor v Nemčiji. Ministri so si v nasprotju in postopajo na svojo roko, cesar pa tudi rad na svojo pest kaj ukrene. Minister notranjih del je na svojo pest izdal znani ostri ukaz proti socijalistom. Moral je iti, ker ni postopal v soglasji z ostalo vlado. Sicer bi sploh vsa nemška vlada najraje takoj ugonobila vse socijaliste, a ne more jih in boji se jih. Najinteresantnejše pa je, kako postopa cesar sam. Spraševati hodi za svet kneza Bismarcka, katerega je svojedobno tako samovoljno odpravil. Ravno te dni se je namreč mudil pri njem. Pravijo, da ga je šel vprašati za svet, kako bi bilo uničiti socijaliste. Značilno za nemške razmere je pač to. Drugod se o važnih stvareh posvetuje cesar s svojimi ministri, nemški cesar pa je videti, da ne zaupa tega svojim ministrom, ker drugam hodi po svete, in to celo k ljudem, katere je kot svoje nasprotnike svojedobno od sebe odpravil.

Turčija. — Vstaški poboji se ponavljajo. Velevlasti pa se ne upajo z resnobo prijeti Turčije. Posamezno se vsaka velevlad boji to storiti iz strahu pred drugimi, skupno pa ne nastopijo proti Turčiji, ker niso edine in hoče vsaka pri vsej stvari imeti svoje posebne koristi. Rusija postopa zase. Avstrija, Anglija pa tudi večinoma vsaka zase. Anglija je vrhu tega jako nevoljna, ker je ne vede vse, kar ona želi. Ona je sprožila armensko vprašanje, češ, da ji bo korist. Toda kmalu se je videlo, da Anglija sama nima ondi govoriti. Posegla je vmes Avstrija in posebno nevoljna je Anglija, da je zasluga Rusije, da je sultan dovolil velevladim še po jedno vojno ladijo pred Carigrad poslati. — Turčija namerava baje makedonske razmere korenito reformovati, le da se ogne takim homatijam, kakor so v Armeniji. Da si je v Makedoniji več narodnostij, vendar se bo Turčija v prvi vrsti ozirala na Bolgare, ker se ji ni bati, da bi financijelno propali Srbija in Grška se upali temu ugovarjati. — Italija hrepeni si pri teh zmešnjavah v Turčiji pridobiti Albanijo, v kateri biva tudi nekaj Italijanov. V Italiji se je že ustanovilo neko društvo izseljenih Albanov, ki ima namen gojiti zveze s svojo domo-

vino. Neverjetno je pač, da bi se oslabei Italiji ta manever posrečil.



Obrtnija.

O poklici in vzgoji.

(Konec.)

Mnogo poklicev je, pri katerih osebna vrednost ne pride toli v poštev, kakor pri krojaštvu; kjer že delo samo človeka k gibanju sili in ni treba, da bi bila pridnost tako stanovitna in trajna. Ker se je skoro povsod vpeljalo delo od kosa, počasen delavec jedva toliko zasluži, da se preživi, ravno tako tudi težko shaja tisti, ki ne pomisli, kadar je dosti dela, da so naravno v našem obrtu „slabi časi“, ko je nehote treba poprijeti za popotno palico.

Kar se stvarnega tiče, so zahteve jako različne, nikakor ni potrebno, da bi slednji moral znati najfineje delo. Ljudje jednako ne zahtevajo in zato pa slabši delavec težje izhaja. Dobri delavec se lahko zadovolji z navadnejšim delom, ako finejšega ni, manj izobražen pa nasprotnega ne more. Zaradi tega naj pa vsak gleda, da se nauči, kolikor se le more.

Nekateri stariši posebno izbirajo mojstra, h kateremu bi dali sina učiti. Tare jih skrb, kako se bode ravnalo z otrokom, katerega ljubi vsaka mati ali oče. Mnogi se boje strogega mojstra, če tudi je to najboljša lastnost za vzgojevanja. Seveda mora biti strogost združena s pravičnostjo. Nikakor ne daj v učenje dečka mojstru, katerega strogost je surovost. Ne dajaj sina tistemu v učenje, kateri učence le izkorišča. Kdor s svojim obrtom ne stoji na svojih nogah, kateri brez dela učencev izhajati ne more, ni pravi mojster. Seveda s tem ni rečeno, da bi učenec ne smel ničesa pripomoči k premoženju svojega mojstra, vsaj je ravno v njegovem interesu, da je priden in hiter, kolikor le mogoče. Mojster sam mora vedeti, kaj od učenca v mladosti more in sme zahtevati. Njegova vztrajnost in delavna zmožnost mu nikdar ne sme biti merilo za delavno zmožnost nerazvitega dečka. Svojih skrbij in tožeb ne razodevaj mlademu človeku, ako mu nočeš v kalu zadušiti upanja v boljšo bodočnost. Ni treba, da bi učenec premišljeval, da njemu tudi boljše ne pojde, kakor mojstru, če je v žalostnih razmerah.

Sploh pa morajo stariši in mojster v drug družega zaupati. Vsaka pritožba učenčeva ni opravičena. Kdor hoče biti krojač, mora se začasa učiti služiti in ubogati. To bode moral vse življenje, če tudi v drugi obliki. Če se mlad tega privadi, mu pozneje ne bode težko. Tudi nobeno delo naj mu ne bode prenizko. Rokodelci so svobodni gospodje, kakor redkokateri stan, a vendar ne tako gospodje, da bi jih fizično delo po mnenji sveta poniževalo. V delu je rokodelčeva sreča, čast in ponos, nasprotno naj prepusti „višjim“ stanovom, ki se težje otresejo predsodkov.